

Metsandus majanduses ja tööhõives

Metsanduse rolli majanduses ja tööhõives ei teadvustata piisavalt	
Probleemid	<ul style="list-style-type: none"> • Metsas olevate loodusväärtuste täiendav kaitse ei kajastu kommunikatsioonis ja riiklikus statistikas/Metsaomanikud ei ole kursis puidu turustamise piirangutega, mis tulenevad metsa sertifitseerimisest • Puudub metsamajanduse pikaajaline visioon ning metsamajanduse stsenaariume pole koostatud koos mõjude hinnanguga metsanduslikule haridusele ja tööhõivele. (Puudub riigi pikaajaline plaan majandatavate metsade, majanduspiirangutega metsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaalu kohta) • Metsandussektori lisandväärtuse potentsiaal on palju suurem, kui seda praegu kasutatakse • Puudub teadmine, mis ulatuses majanduspiiranguteta metsade pindala võib muutuda • Puudub ülevaade puiduenergeetika majanduslikest mõjudest • Puuduvad uuringud metsa nn kõrvalkasutuse majandusmõjudest ja selle võimalustest • Metsanduse potentsiaali maapiirkondades töökohtade loomiseks ei ole efektiivselt kasutatud • Puidubilansi aluseks olevad andmeallikad puudulikud ning puidubilansi ja prognoosi koostamise osas puudub riiklik valdkonna terviklik kaardistus (käsitletakse 13. probleemrühma juures) • Metsamaterjali maanteetranspordi madal efektiivsus • Looduses liikumise/loodusturismi ja tervisespordi jätkuva kasvu mõju metsakeskkonnale (looduskeskkonnale) ei ole piisavalt reguleeritud ja sellega kaasneva võimaliku negatiivse mõju ennetamine tagatud • Eesti loodusel põhineva turismi mainet kahjustab intensiivistuv metsaraie • Ühiskonna teadlikkus metsatööstuse rollist heaolu loomisel on madal • Võimalik raieliimiidi sätestamise ülempiir ei paku piisavalt paindlikkust ning seetõttu võib jääda osa ressursi kasutamata (käsitletakse 11. probleemrühma juures) • Lageraie langi pindala piirang takistab metsade efektiivset majandamist • Raievanused piiravad efektiivset majandatavate metsade majandamist • Metsaresursi kasutamine madalama tõhususega võrreldes teiste Euroopa metsarikaste riikidega • Majandusmetsade (metsad, kus on lubatud raietegevus) tootmisvõime on alla oma potentsiaali • Raiutava puidu madal kvaliteet vähendab Eesti tööstuse konkurentsivõimet ja metsaomaniku tulu
	Ettepanek
	Kuidas lahendab
1	<p>Metsasektori maine tõstmiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ühiskonna teadlikkuse suurendamine (sh läbi metsanduslase hariduse) metsanduse ja metsatööstuse pakutavatest hüvedest (puidulise väärtuse olulisus, puidu tarbimise seosed metsasektoriga, rolli majanduses) - muuta metsatööstus keskkonnasäästlikumaks - läbi teaduse ja tööstuse koostöö suurendada puidu lisandväärtust ja kasutada puitu erinevatel viisidel

EEML	Metsast saadavate puiduliste väärtuste olulisust ühiskonnale ei teadvustata piisavalt ning olemasolev metsasektori potentsiaal on jäänud kasutamata.	Linnastuvas ühiskonnas on inimeste arusaam metsas toimuvast ja metsast saadavatest hüvedest hägustunud. Metsaomanikud on huvitatud metsade majandamise käigus saadud puidu realiseerimisest, sellest tulenevalt on oluline rahvusvahelisel tasemele konkurentsivõimelise puidutööstuse olemasolu.
EMPL	Ühiskonna teadlikkuse tõstmine , selgitustöö tarbijate enda kasutuses olevate puidust ja puidul põhinevate toodete seotusest metsasektoriga . Laiemalt teadvustada kuidas tekib riigi raha mida saame kasutada ühiskonnas olevate vajaduste katmiseks.	Inimesed mõistavad paremini metsanduses toimuvaid protsesse, teadvustavad metsakasutuse võimalusi ja väärtusi, oskavad seostada enda kasutuses olevaid puidust ja puidul põhinevate toodete seotust metsasektoriga, suureneb vastutustundlik tarbimine (seoste nägemine metsaraie ja puidust toode vahel). Majanduslike seoste tekkimine (raiemahdade vähenemine vähendab ka ühiskonna kulutusteks vajalikku maksuraha oluliselt).
EMPL	Metsanduse ja sektoriga seotud hariduse integreerimine põhikooli jt õppekavadesse.	
Eesti Metsaselts	Ühiskonnale on vaja rohkem selgitada riigi ja majanduse toimimise aluspõhimõtteid ning metsa- ja puidutööstuse osakaalu meie majanduses . Väga oluline on teaduse ja tööstuse koostöö arendamine ning puidu väärimine kõrgematel astmetel (rafineerimine ja molekulaarne).	Puidu väärimise kõrgemad astmed loovad võimaluse vähendada meie tarbimisühiskonna keskkonnamõjusid ja taastumatute loodusvarade kasutust. Õppides oma suurimat taastuvat loodusvara, puitu, eri viisidel kasutama, saame luua Eestist innovatiivse roheriigi, mis on eeskujuks üle maailma-biomajandus.
Asko Lõhmus	Kui metsatööstus muutub keskkonnasäästlikumaks, siis taastub ka maine .	Ei nõustu probleemi kirjeldusega, nt kust tuleb arusaam, et Eestis saab säästlikult raiuda >15 milj tm/a? Otse vastupidi: ühiskonnale on metsatööstust pikka aega esitletud, sh riigi poolt, liigagi positiivses valguses. Probleemi ei saa lahendada ilma, et majandajad on endale teadvustanud, et selle kuvandi purunemisel üldse tekkiski praegune metsapoleemika. Metsatööstus on oluliselt kahjustanud Eesti metsade teisi

		funktsioone ja riigi ülesanne ei ole teha sellele „rohepesu“.
2	Metsamajanduse pikaajalise visiooni loomiseks ja investeerimiskindluse tagamiseks: <ul style="list-style-type: none"> - määratakse looduskaitse planeerimisel kaitstavate metsade, sh erinevate režiimidega, osakaal/pindala (vähendatakse, hoitakse praegusel tasemel, suurendatakse, hoitakse stabiilsena, määratakse miinimum ja/või maksimum) - ei saa määrata kaitstavate metsade maksimaalset osakaalu/pindala, vaid minimaalne toimumismaht - muudetakse looduskaitse planeerimine paindlikumaks ja tõhusamaks (sh lähtutakse regiooni keskmisest, hinnatakse põhjuseid) - hinnatakse planeeritavate looduskaitsete ja metsanduslike otsuste mõju keskkonnale, kultuurile, majandusele ja sotsiaalsektorile, sh metsanduslikule haridusele ja tööhõivele - selgitatakse riigi ootus metsamajandussektorile, sh hinnatakse metsamajanduse mõju erinevates sektorites - täpsustatakse ühiskondlikku ootust metsade rolli osas koos pikaajalise visiooni loomisega (sh riigimetsaroll ja erinevate hüvede pakkumine) - lepatakse kokku metsanduse arengusuunad (sh pikemalt kui 10 aastaks) 	
EMPL	Vähendada kaitsealade pindala ja piiranguid metsade majandamisele.	Loob täiendavaid töökohtasid maapiirkondades, paraneb puidutööstuse varustatud metsamaterjaliga.
EMPL	Inventeerida rangelt kaitstavate metsade loodusväärtused ja vähendada rangelt kaitstavate metsade pindala 7 %-le.	Taastuva loodusvara suurem kasutamine, majanduse konkurentsivõime tagamine. 13% metsast on range kaitse all ja seal majandustegevust ei toimu.
Eesti Metsatöötajate Ametiühing	„Metsamajanduse pikaajaline visioon on tagada metsade hea tootlikkus, tulusus ja liigirikkus, metsasektori töötajaskonna ja metsaga seotud elanikkonna heaolu, stabiilsed investeeringud metsakasvatuse ning metsa võime pakkuda erinevaid metsahüvesid“. Kuna probleem on sõnastatud ka, et metsamajanduse stsenaariume pole seni koostatud mõjude hinnanguga metsanduslikule haridusele ja tööhõivele , siis peaks arengukavasse kasvõi üldsõnaliselt kirja saama, et 2021-2030 aastatel metsanduslike otsuste vastuvõtmisel arvestatakse ka nende mõjudega	
Eesti Mets	Riiklikul tasemel metsanduslike otsuste vastuvõtmisel tehakse mõjude hinnang	et iga otsus mõjuks tööhõivele soodsas või vähemalt neutraalses

	<p>ka metsanduslikule tööhõivele -ja haridusele. Otsuste vastuvõtmisel püütakse arvestada, et mõjud tööhõivele ja metsandusharidusele oleksid võimalikult soodsad.</p>	<p>suunas. Samuti tuleb iga otsus läbi kaaluda mõjudega metsandusharidusele. Kas ollakse valmis õppetöö koondamiseks või siis õppetöö suurenemiseks ja juba varasemalt planeerima võimalikke investeeringuid ja muid mõjusid.</p>
Eesti Metsatöötajate Ametiühing	<p>Majandatavate metsade, majanduspiirangutega metsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaalu hoitakse senisel tasemel. Senise taseme võrdlusaastaks arvestatakse 2019 (2020?) aasta.</p>	<p>Võimaldab pikaajaliselt planeerida metsamajanduslikke tegevusi, puiduvoogusid, looduskasutust. Rangelt kaitstaval alal on keelatud majandustegevus (puidu varumine, metsauuendustööd, loodusturismindus, kuivendustööd jne). Kui majandatava metsa osakaal on enam-vähem sama, saame ka suures plaanis paremini prognoosida raiemahtusid, metsauuendusmaterjali koguseid, metsade hooldustöid jne. Võimaldab metsa tehtavaid pikaajalisi investeeringuid paremini kaitsta. Võimaldab parandada kaitstavate alade kvaliteeti. Uute kaitset vajavate alade määramisel tuleb tuua majandustegevusse tagasi samas pindalas vähese loodusväärtusega alasid. Seeläbi on surve ka looduskaitsealade kvaliteedi kasvule. Võimaldab vähendada vastuolu käesoleva arengukava puidukasutuse eesmärgi (12-15 milj. tm) ja rangelt kaitstavate alade eesmärgi (vähemalt 10% metsamaast) vahel</p>
EPKK	<p>Kehtestada kaitsealade maksimumpiir.</p>	<p>Üle vaadata ja analüüsida olemasolevate kaitsealade toimimist rakendatud meetmete põhjal- kas kaitseala on oma ülesannet täitnud või mitte. Sellest lähtuvalt saaks teha analüüsi, kas kaitsealade pidev suurendamine on põhjendatud või ei suudeta kaitsealadel seatud eesmäärke saavutada.</p>
Asko Lõhmus	<p>Kuna funktsioonide puhul saab rääkida nende minimaalsest toimimismahust, siis on kõigiti loogiline, et rangelt kaitstava metsa vajakud arvutati miinimumina.</p>	<p>1) Enamik rangelt kaitstavaid metsi on riigimetsas. Realistlik pikk plaan on, et lähtuvalt rahvusvahelistest puiduturu</p>

	<p>Tulevikus kaitstavaid proportsioone ei ole MAK2030 otstarbekas fikseerida, küll saab kaardistada tõenäolised protsessid, mis neid proportsioone mõjutavad.</p>	<p>nõuetest sertifitseeritakse kõik Eesti tööstuslikult puitu varuvad majandajad säästva metsamajanduse sertifikaatidega, millest FSC nõuab juba praegu vähemalt 10% metsa majandustegevusest välja jätmist. See on oluliselt rohkem kui erametsadest range kaitse alla on võetud, seega range kaitse pindala pigem laieneb.</p> <p>2) Nagu läbiva teemana ka eelnevates probleemirühmades on sisse toodud – riigil on mõistlik viia läbi ökoloogiline maksureform, millega maksustatakse diferentseeritult maad ja maakasutust, olenevalt selle ökoloogilisest mõjust. See võimaldab omanikul orienteerumist selles, kui intensiivset (ja kallist) maakasutust ta soovib arendada. Eesti majanduspiirangutega metsade pindala ei ole Euroopa mõistes suur.</p>
MKM	<p>Kaitsealuse metsa osakaal ei tohi ületada regiooni keskmist ega 2017. aasta taset. Eestis on juba olulisel määral kaitsealust metsa ning looduse ja liikide mitmekesisuse tagamiseks tuleks leida muid vahendeid kui metsa kaitse alla võtmine. Lisaks võiks kaaluda lähenemist, et kui mingi summa hektareid võetakse kaitse alla, siis kuskil mujal tuleb sama suur hulk metsa kaitse alt vabastada</p>	
KeM	<p>Tagatud peab olema ohustatud liikide ja elupaikade kaitse. Minimaalselt on range kaitse tagatud 10%-le metsamaast, mis on võimalikult hea tüpoloogilise esinduslikkusega. Leida majandusmetsades paiknevate loodusväärtuste kaitseks mõistlik tasakaal.</p>	<p>Lisaks ohustatud liikide ja elupaikade kaitsele tagatakse läbi jätkuvate tegevuste tüpoloogilise esinduslikkuse parandamiseks piisavalt elupaiku metsamajandamist mittetaluvatele metsaliikidele. Sh uuendatakse rangelt kaitstavate metsade tüpoloogilise esindatuse analüüsi. Kaitseväärtuste olemasolu hinnatakse jooksvalt ning kaitseväärtuste kadumisel</p>

		piirangute kaotamise protsess peab muutuma tõhusamaks.
KeM	Metsade erineva režiimiga kaitse vajaduse ruumilise mudeli (st pindalad ja paigutus) välja töötamine.	Võimaldab ennustada seda, kui palju ja kus on vaja tagada metsade kaitse (kaitsealad või majandamispiirangud).
MKM	Regulaarselt vaadatakse üle metsa kaitse alla võtmise põhjused ning hinnatakse metsa kaitse all olemise mõttekust. Protsess peab muutuma efektiivsemaks, et kohe kui kaitsealune liik (või mõni muu põhjus kaitse alla võtmiseks) on kadunud, siis saaks antud metsa kohe kasutusse võtta.	
KeM	Arengukava koostamise käigus hinnatakse nii keskkonna- kui sotsiaalmajanduslikke mõjusid.	Võimaldab mõjusid kaaluda otsuste tegemisel.
EMPL	Metoodikate koostamine ning uuringute tegemine piirangute otsetest ja kaudsetest kuludest ja tuludest. Vajalik on metoodika, mille abil hinnatakse olemasolevate ja uute piirangute majanduslikku mõju igal aastal ja ka pikemal perioodil.	Riigil ja sektoril tervikuna on värsked ning asjakohased andmed, mille põhjal saab teha kaalutletud otsuseid.
EMPL	Majandatavate metsade osakaalu säilitamiseks vähendada riikliku kaitsega metsade pindala sertifitseerimisest tulenevate piirangute võrra (nn turupiiranguid)	Tagab majandatavate metsade osakaalu säilimise ja ressursi kasutussevõtmise
EMPL	Vaja on hinnata metsamajandamise mõjud (lisandväärtus, töökohad maapiirkondades, biomajanduse ressursi mittekasutamine, ehitamine puidust, CO2 bilanss, liikide säilimine, mõjud ökosüsteemile, metsanduslikule haridusele ja tööhõivele, jms), samuti mõjud erinevaid metsamajandamise (raiumise) stsenaariume arvesse võttes.	Suureneb huvi pikaajaliselt investeerida, on võimalik hoogustada sektori arengut. Suureneb võimalus töökohtade loomiseks (mitmesugused metsamajandustööd), suureneb ka kaudne tööhõive (transpordiettevõtted, sae- ja puidutööstuse töötajad jt). Suurenevad eraldised riigieelarvesse, millest tekivad töökohad sotsiaal-, haridussfääri, kultuurivaldkonda jne. Enamik metsandusega otseselt ja kaudselt seonduvaid töökohti on seotud maapiirkondadega, seega vähendab metsade majandamise keelamine eriti maapiirkondade tööhõivet. Äramärkimist väärrib ka asjaolu, et Eesti on rangelt kaitstavate metsade osakaalult juba Euroopas esirinnas.

		<p>Kui on teada ja hinnatud metsamajandamise mõjud (lisandväärtus, töökohad maapiirkondades, biomajanduse ressursi mittekasutamine, ehitamine puidust, CO2 bilanss, liikide säilimine, mõjud ökosüsteemile, metsanduslikule haridusele ja tööhõivele, jms), siis on võimalik teha kaalutletud otsuseid uute looduskaitsete piirangute kehtestamiseks või olemasolevate ümberhindamiseks ja vähendamiseks. Võimalik on metsaresurss kasutusele võtta, tagada kvaliteetse puidu tootmine, lisandväärtuse andmine.</p>
EMPL	<p>Kaitsealade maksimumpindala kehtestamine. Määrata pikaajaliselt raiemahu arvutuse põhimõtted, et suurendada investeerimiskindlust. Uute oluliste kaitseväärtuste kaitse alla võtmise vajadusel leida kaitse all olevatest metsadest alad, millel kaitse lõpetatakse. Rangelt kaitstavate metsade osakaalu vastavusse viimine regiooni keskmisega; Läti, Leedu, Rootsi, Soome (Soomes kesk- ja lõuna osas).</p>	<p>Tekib kindlus, mis võimaldab teha pikaajalisi ja finantstiliselt mahukaid investeerimise otsuseid puidu esmase ja järeltöötlemise osas. Suureneb huvi pikaajaliselt investeerida, on võimalik hoogustada sektori arengut. Suureneb võimalus töökohtade loomiseks (mitmesugused metsamajandustööd), suureneb ka kaudne tööhõive (transpordiettevõtted, sae- ja puidutööstuse töötajad jt). Suurenevad eraldised riigieelarvesse, millest tekivad töökohad sotsiaal-, haridussfääri, kultuurivaldkonda jne. Enamik metsandusega otseselt ja kaudselt seonduvaid töökohti on seotud maapiirkondadega, seega vähendab metsade majandamise keelamine eriti maapiirkondade tööhõivet. Äramärkimist väärrib ka asjaolu, et Eesti on rangelt kaitstavate metsade osakaalult juba Euroopas esirinnas.</p>
EMPL	<p>Teadvustada ja kommunikeerida sektorile riigi ootused metsandussektori panuse osas SKP-sse.</p>	
EMA	<p>Metsamajanduse pikaajalise visiooni loomiseks on eelnevalt vaja täpset analüüsi hetkeolukorra kohta, arvestades senise metsamajanduse mõjusid meie metsade tervisele ja</p>	<p>Ka vähem raiudes on võimalik töökohtasid säilitada ja neid isegi juurde luua, aga selleks on vaja senise metsamajanduse ja puidutööstuse alused ümber</p>

<p>tulevikupotentsiaalile. Vajalik on nii riigimetsa kui metsa rolli üldisemalt täpsustamine ja avalik arutelu metsa erinevate hüvede (sotsiaalsed, majanduslikud, ökoloogilised ja kultuurilised) tagamisel ning ühiskondlik ootus neile hüvedele. Tuleb koostada arengustsenaarium sellisele metsamajandusele, mis on spetsialiseerunud ka muule kui ainult raietöödele.</p>	<p>mõtestada ning alustada metsamajanduses põhjalikku innovatsiooni. Rõhuda tuleks regionaalse väike-ettevõtluse toetamisele, metsaandide kasutusele võtmisele mahetoiduainetööstuses ja – meditsiinis, ökoturismi arendamisele ja ka üldisele keskkonnajärevalve parandamisele, luues riiklike regionaalseid töökohtasid inimestele, kes hoiavad oma piirkonna metsades toimuval silma peal ning saavad ühtlasi anda informatsiooni oma piirkonna metsade olukorra kohta. Arendada tuleks ka sellist puiduettevõtlust ja tiseritööd, mis keskenduks suuremahulise toodangu asemel (nagu pelletigraanulid või tselluloos) väiksemamahulisema, aga kvaliteetsemast materjalist ja mitmeetapiliselt valmistatud kallitele kestvustoodetele, mille väärdamisaste ületaks lõppkokkuvõttes suuremahulist, aga primitiivset toodangut. Arendada tuleks puidust käsitööd, muutes käsitsi nikerdatud puidust kestvustooted Eesti visiitkaardiks, ja kasutada puitmaterjali rohkem ka nüüdisarhitektuuris, sealhulgas suurehitiste ja linnahoonestuse rajamisel. On võimalik, et ökoloogilise kriisi süvenedes muutub üha vajalikumaks ka ökosüsteemi teenuste rekonstrueerimine ja vastavate spetsialistide koolitamine ning ametisse palkamine. Selliste stsenaariumite realiseerimine vajab riigi poolset panust ja praeguse puidu- ja metsakasutuse suunamuutust “kvantiteedilt kvaliteedile”, samuti vastava metsandusliku hariduse kujundamist ja spetsialistide koolitamist. Mõistlikud oleksid ka ümberõppeprogrammid, mis</p>
--	---

		võimaldaksid intensiivsest metsakasutusest elatujatel uuele tööle üle minna, kui otsustatakse säästvama ja oluliselt vähem raietegevusele keskendunud metsamajanduse tulevikutsenaariumi kasuks.
Asko Lõhmus	<p>Majanduse ja keskkonnapoliitika konjunktuur muutub nii kiiresti, et metsaomanikele ja majandajatele – sarnaselt mistahes majandusharus tegutsejatele – ei saa riik anda aastakümneteks majandustegevuse garantiisid. Kuid neil on võimalik pikaajaliselt kasvatada metsamaa väärtust (kapitali) ja maandada majandusriske (nt multifuktsionaalsete puistute kasvatamisega). On selge, et maailmaturu puidunõudlus ajas suureneb, seega suureneb ka puidu ekspordipotentsiaal. Samuti on võimalik kokku leppida peamistes arengusuundades, mida tehaksegi MAK2030 käigus. MAK2020 planeeritud kõrged raiemahud tulenesid sellest, et vastuolulise protsessi tulemusel kalduti kõrvale säästliku metsamajanduse põhimõtetest, mille tagajärjeks oli metsade teiste väärtuste kahjustamine ja ühiskondlik pahameel. Järelikult ei saa MAK2020 alusel sõlmida praegust ühiskondliku kokkulepet ja puidu aastajuurdekasvust lähtuvalt ei ole üldse adekvaatne planeerida metsaraiet.</p>	Raiemahud vähenevad senise üleraie tulemusena niikuinii, nende dimensioneerimine säästliku metsamajanduse raamesse ongi ühiskondliku kokkuleppe peamine sisu. Tööhõive vähenemine vajab täpsemat prognoosi, neile inimestele tuleb (nagu ka teistes muutuvates majandussektorites) võimaldada ümberõpet.
KeM	Arengukavas käsitleda pikemat perioodi kui 10 aastat.	See tagab metsanduse pikaajalised arengusuunad, tagab tasakaalustatuma metsakasutuse ja suurendab investeerimiskindlust
3	<p>Metsandussektori lisandväärtuse potentsiaali tõstmiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - edendatakse ja toetatakse valdkonna teadus- ja arendustegevust, sh puidu innovaatilist kasutamist, suurendatakse kompetentsi ja teadlikkust (erinevad puidukasutusviisid, paberi- ja puitmassi tootmine, biotehnoloogiad, puitmaterjalid, biorafineerimistehnoloogiad, biomaterjalid, biokemikaalid, bioplastik jm) - luuakse võimalused puiduressursi, sh madalakvaliteedilise ja ümarpuidu, kohapealseks väärindamiseks ja mitmekülgseks kasutamiseks koos maapiirkondade tööhõive kasvatamisega (selgitatakse sektori innovatsioonivajadused, luuakse puidukeemilise 	

	<p>töötlemise võimalused, luuakse tõhus ja konkurentsivõimeline investeerimis- ja ettevõtluskeskkond, RMK tegevus)</p> <ul style="list-style-type: none"> - koostab MKM lähteülesande - käsitletakse lisandväärtust (vaikuseturism, rabaturism) läbi Eesti kui öko- ja metsariigi kuvandi - suurendatakse puidu kvaliteeti metsas läbi valikraiete, loodusliku uuenemise ja väärispuidu kasvamise - edendatakse sektoris ressursitõhusust (sh läbi toetuste, riigi puidu müümisel, ringmajanduse, sh kaskaadkasutamise ja jäätmete taaskasutamise arendamise) - uuritakse puidu energeetikas kasutamise, sh vähendamise, mõju (erinevatele sektoritele, sh keskkonnale) - koostatakse/ei koostata tõhusus/säästlikkuskriteeriumid energeetikas kasutatavale puidule 	
Metsakogu	Suurendada teadusrahastust puidu innovaatiliseks kasutamiseks: puuliigid, mida kasvatada; väheväärtusliku puidu kasutamine; metsahariduse väärtustamine; tööhõive suurendamine metsavaldkonnas (28/39)	
Metsakogu	Suurendada teadusuuringute rahastust metsamaterjali väärindamise uurimiseks (20/39)	
Metsakogu	Eestis olemasolevat teadlaste potentsiaali ja väärtusi rakendada võimalikult kõrge lisandväärtuse loomiseks (29/45 häält)	
KeM	Puidukasutuse kompetentsi tõstmine olemasolevate ülikoolide baasil.	Läbi Eestis kompetentsi tõstmise saab kasutusele võtta uusi ja tõhusaid puidukasutusviise.
MKM	Arendatakse puidul põhinevaid biotehnoloogiaid ja suunatakse rohkem ressursse valdkonna teadus ja arendustegevusse	
EMPL	Metsaklastri arendamine, sektori teadmiste ja kompetentsi tõstmine, vastava teaduse ja hariduse mahu suurendamine	Puidu ja mittepuiduliste saaduste ja toodete maksimaalne väärindamine (enne eksporti) annab metsaomanikele suuremat tulu, loob juurde paremini tasustatud töökohti ja suurendab seeläbi riigi maksulaekumist. Oskusi ja teenuseid saab ka suuremas mahus eksportida.
EMPL	Kogu metsamaterjali väärindamise oluline kasvupotentsiaal Balti riikides võiks olla seotud paberi- ja puitmassi tootmise arendamisega.	Kui metsamajandamise lisandväärtus raiutud ümarpuidu tihumeetri kohta metsanduse ja puidutööstuse tegevusaladel kokku võrdlusriikides oluliselt ei erine (2013.a), siis paberitööstuse toodangu lisamisel oli

		lisandväärtus Skandinaavia riikides oluliselt kõrgemaks. Metsandussektor kokku hõlmab seejuures lisaks metsamajandusele ja puidutööstusele ka paberitööstust.
EMPL	Teadus- ja arendustegevuste mahu ja rahastuse suurendamine , mis võimaldab senisest enam vääridada puitu. Riikliku rahastuse suurenemine, mis võimaldaks ellu viia teadustegevusi materjaliteaduste valdkonnas eesmärgiga kõrgetasemeliseks puitmaterjalide uuringuteks.	2012.a algatatud kõrgharidusreformi, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia koostamine annavad võimaluse sihistada ja luua võimalused metsatööstuse arendamiseks, eelkõige puitmaterjalide kasutus- ja tootmisvõimaluste arendamisel. Biomassiga saab asendada süsinikdioksiidimahukaid materjale, seda eelkõige ehitussektoris, kuid samuti saab neid materjale asendada uute ja kestlike bioressursipõhiste biokemikaalide abil (nt tekstiilid, bioplast ja komposiidid).
EMPL	Luu ehitusettevõtjate tehnoloogilise investearingu programm, teadmiste ja oskuste arendamise toetus ja arendustöötaja kaasamise toetus ja loovat lähenemist ning oskust valdkonnaspetsiifiliste IKT-võimaluste kasutamiseks	
EMPL	Arenguhüppeks ja lisandväärtuse kasvatamiseks vajab valdkond uuenduslikku ja loovat lähenemist ning oskust valdkonnaspetsiifiliste IKT-võimaluste kasutamiseks.	See aitab luua tööturu uuenduslikke arenguvajadusi arvestavad erialaste valikutega õppimisvõimalused, et tagada valdkondlike kaasaegseid tehnoloogilisi lahendusi tundvate spetsialistide ja õppejõudude olemasolu.
EMPL	Puiduliste ja mittepuiduliste hüviste tootmismahu ja väärtust tuleb suurendada. Arendada tuleb biorafineerimistehnoloogiaid ning toota kõrgema lisandväärtusega tooteid (biomaterjalid, biokemikaalid, bioplastik jms).	Biorafineerimistehnoloogiate arendamine ning kõrgema lisandväärtusega toodete (biomaterjalid, biokemikaalid, bioplastik, toit ja sööt koos bioenergiaga) integreeritud tootmine aitab edendada kuluefektiivset biomajandust.
Metsakogu	Vähendada Eestist madalakvaliteedilise vääridamata ümarpuidu väljavedu, luues soodsa investearimiskliima puidukeemia arenguks ja	

	tselluloositööstuse tekkimiseks , kaasates sellesse protsessi meie teadussektori potentsiaali (24/39)	
Puumajal iit	Metsanduse uus arengukava peab olema teenäitaja mitmekülgsele ja innovaatilisele puidukasutusele .	
Metsakogu	Kindlustada konkurentsivõimeline ja efektiivne investeerimis- ja ettevõtluskeskkond (infrastruktuur, sh teed, elektrivõimsused, side) kõrge lisandväärtusega puidutööstuste arenguks, sh oluliseks maapiirkondade tööhõive kasvaks (24/39)	
KeM	Suurendada puidule, eriti madalakvaliteedilisele puidule, lisandväärtuse andmist Eestis . Innovaatiliste puidukasutusviiside (mh puidu keemilise töötlemise) ning ressursitõhususe edendamine.	Tootmisjäägid ja väheväärtuslik puit leiavad kasutust toormena toodetes. Samast ressursist saab toota rohkem ning kasvatatakse lisandväärtust Eestis. Puidu kui toorme eluea pikendamine.
EMPL	Tuleb suurendada lisandväärtusega toodete valmistamist ning kohapealset suuremat väärimdamist.	Vähendame sellega töötlemata puidu eksporti, tagame tööhõive lisandväärtuste andmisel, samuti teadmised/kogemused kõrgema lisandväärtusega toodete tootmiseks.
EMPL	Eestisse tuleb rajada modernne innovaatiline keemiline puidutöötlemine , vähemväärtuslikku puitu (paberipuitu) kasutav puidurafineerimistehas.	Puitu tuleb senisest enam väärimdada ning olemasolev metsaressurss (vt Enn Pärdi uuringut) tuleb võtta kasutusse. Eesmärk on tagada kvaliteetse toorme olemasolu tööstusele ning vastata pakkumisega kvaliteetsete kestvustoodete nõudlusele turul.
MKM	Arengukava panustab rohkem puidu väärimdamise arendamisse. Nähakse ette meetmed puidu keemilise töötlemise võimaluste rajamiseks Eestisse.	
MKM	Luuakse mehhanism metsandus ja puidusektori innovatsioonivajaduse välja selgitamiseks , et paremini suunata ressursse sektori arengusse.	
Metsakogu	RMK peab leidma võimalused puidu väärimdamiseks (2/39)	
Metsakogu	Majandusministeerium formuleerib metsanduse lähteülesande, mis tagab innovaatilised ja jätkusuutlikud lahendused puidusektoris : arukalt/kasumlikult väärimdada Eesti puitu, tagades keskkonna säästlikkuse ja elurikkuse (15/45 häält)	

Metsakogu	Eesti kui öko- ja metsariigi käsitlemist riiklikul tasandil ja käsitleda seda kui arvestavat lisandväärtust (vaikuseturism, rabaturism jne) (27/39)	
EMA	Puidu kvaliteedi parandamiseks tuleks laialdaste lageraiete ja suuremahuliste ühevanuseliste ja –liigiliste puistute rajamise asemel soosida asjatundlikult teostatud valikraietega metsade looduslikku uuenemist ning väärspuidu (sealhulgas pihlaka ja tamme) kasvamist.	Püsimetsanduse eesmärgiks oleks kompenseerida vähesem raiumine metsa parema tervise ja kasvava puidu parema kvaliteediga, nii et see puit, mis väärindamisele läheb, oleks tõepoolest tippkvaliteediga ning seda saaks kasutada ka tipptasemel disainmööbli- ja tislariäris.
KeM	Riigimetsast puidu müügil eelistada ressursitõhusamaid ning maksimaalselt Eestis puitu väärindavaid ettevõtteid.	
EMPL	Innovaatiliste puidukasutusviiside ning ressursitõhususe toetamine	Lisandväärtus (eurot/tm) metsandussektoris oli 2013.a järgmine: Eesti 84, Läti 75, Soome 126, Rootsi 136. Lisandväärtus metsamajanduses ja puidutööstuses Eesti 77,8, Läti 72, Soome 78, Rootsi 85. On võimalik puit kätte saada, tegevusel on positiivne mõju CO ₂ -le, säilivad töökohad (või luuakse juurde), suureneb riigi maksutulu
EMPL	Biomassi kasutamisele seada prioriteetid ja rakendada biomassi kaskaadkasutamist, jäätmete taaskasutamist jmt ringmajanduse võimalusi. Ressursikasutusel tuleks eelistada kõrgemat lisandväärtust andvat tootmist väiksema lisandväärtusega tootmisele.	Kuna biomassi jätkusuutlik kogus on piiratud, tuleb biomassi kasutamisele seada prioriteetid ja rakendada biomassi kaskaadkasutamist, jäätmete taaskasutamist jmt ringmajanduse võimalusi. Ressursikasutusel tuleks eelistada kõrgemat lisandväärtust andvat tootmist väiksema lisandväärtusega tootmisele.
Asko Lõhmus	Puidutööstus peab aastatel 2021–2030 oluliselt vähendama ressursimahukust , mis on Eesti madalate ökoinnovatsiooni näitajate põhipõhjus. Ressursitõhususele on võimalik riigi poolt luua täiendavaid maksusoodustusi, kindlasti tuleks kaotada ekstensiivse puidukasutuse dotatsioonid ning võib-olla oleks otstarbekas kutsuda riiklikku arendustegevust nõustama väliseksperte. Kusjuures energiapuidu mahu	

	<p>vähendamise korral (K.1.9) võib kogu puidutööstuse ressursimaht isegi stabiilne püsida. Lisaks puidukeemia ja kodumaise masinaehituse (sh tarkvara-) arendusele peab toimuma üleminek väikese jäätmemahuga ring- ja jagamismajandusele. Metsandussektoril tuleb võimalikult arendada ka kasvava metsa majandusliku kasutamise võimalusi, sh avalike hüviste pakkumist, koostööd turismisektoriga jms.</p>	
KeM	<p>Metsaressurssi (ka energeetikas) kasutatakse sellises ulatuses, et oleks tagatud ka ökoloogilised, kultuurilised ja sotsiaalsed eesmärgid.</p>	
Asko Lõhmus	<p>Koostada ülevaade, soovitavalt koos ettepanekutega puiduenergia mahu vähendamisega kaasnevate majanduslike ja sotsiaalsete mõjude leevendamiseks. Kuivõrd majanduslike mõjude ülevaade ei muuda arusaama puiduenergeetika ökoloogilistest piiridest (K.1.9).</p>	
EMPL	<p>Teostada puiduenergeetika alane uuring</p>	<p>Uuring annaks ülevaate, millisel määral panustab puiduenergia Eesti tööhõivesse, millist mõju avaldab sektor Eesti väliskaubanduse bilansile, milline on mõju riigi maksutuludele, millist rolli mängib puiduenergia energiajulgeolekus jms. Vastavad hinnangud Eestis on tehtud kaudsetele meetoditele tuginedes ega ole täpsed. Tulemused on vajalikud metsasektori otsuste tegemiseks. Vähendab mõjude hindamisel valearvestusi.</p>
MKM	<p>MKM ei poolda ideid, seada Eesti puidu energeetilise kasutamisele tõhususkriteeriumeid (et näiteks puitu saab kasutada üksnes tõhusa koostootmise režiimis või kasuteguriga >n%). Kuna selliste tõhususkriteeriumeid saaks mingil moel ehk rakendada üksnes Eestis, mõjutaksime me sellega üksnes negatiivselt Eesti energiatootjate konkurentsipositsiooni energiaturul. Eestist eksporditud energiapuidu (pellet, puiduhake vms) lõppkasutust meil kuidagi mõjutada võimalik ei ole.</p>	

EKO	<p>Riiklike säästlikkuskriteeriumite väljatöötamine ja kehtestamine energeetikas kasutatavale puidule.</p>	<p>Sisuliste ning parimal teadmisel põhinevate säästlikkuskriteeriumite kehtestamine aitab vältida olukorda, kus energeetika keskkonnakaitselistest kaalutlustest tulenevaid eesmärke täidetakse kliimat ja elustikku otseselt kahjustaval viisil. Uuel kümnendil rakenduv taastuvenergia direktiiv näeb ette puidu põletamise säästlikkuse kriteeriumid, ent need pole piisavad tõelise keskkonnakaitselise mõju saavutamiseks ning direktiiv lubab neid riiklikul tasemel täpsustada ja kitsendada. Eelmise direktiivi perioodil kasutasid sarnast võimalust mitmed liikmesriigid. Eesti riiklike säästlikkuskriteeriumite väljatöötamine peab kindlasti toimuma avatult ning kaasaval viisil.</p> <p>Probleemid, mida lahendus adresseerib: K.4.8. Surnud (okaspuu)puidu välistamine energiapuidus alandab raiesurvet surnud puudele. K.1.9. Säästlikkuskriteeriumite väljatöötamine peab hõlmama ka ülevaate koostamist ressursist. K.6.8 Väheneb oht kaskaadkasutuse hälbeks ning paraneb võimalus potentsiaali ära kasutamiseks K.3.14 Aitab vähendada ebaotstarbekat stiimulit liiga varajaseks raieks.</p>
4	<p>Metsade kasutusega seotud tööhõive suurendamiseks/hoidmiseks maapiirkondades:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hinnatakse metsa puidulise (sh innovaatilise) ja kõrvalkasutuse (sh mesinduse) mõju ja potentsiaali maapiirkondade tööhõivele ning kavandatakse meetmed potentsiaali realiseerimiseks - mitmekesistatakse metsakasutust (riiklik programm, metsamasinate asendamine inimtöajõuga, toetada kõrvalkasutust) - suunatakse inimeste kolimist maapiirkondadesse toetustega (riigimetsast palgid ja kodanikupalk) - tagatakse puidutööstusele toore ja suurendatakse toetuste abil metsakasvatustegemist 	

KeM	Hinnata metsanduse reaalselt tööhõivet ja potentsiaali ja kavandada meetmed potentsiaali realiseerimiseks	Aitab oluliselt väärtustada metsanduse rolli ühiskonnas ja vähendab tööpuudust maapiirkondades pikas perspektiivis
Asko Lõhmus	Metsa kõrvalkasutuse majandusmõjude uurimine sh 1) eristades hetkeolukorda ja potentsiaali. Näiteks Eestis on seni probleemiks, et loodusturismi ei arendata teenusklastrina – paljud inimesed tahavad looduses käia muu hulgas; 2) mõju sotsiaalse ebavõrdsuse vähenemisele , kuivõrd mitmed kõrvalkasutusega kaasnevad majandustegevuse liigid – erinevalt puidutulust – on kättesaadavad enamikule elanikkonnast; 3) tervisemõjusid , mis väljenduvad varajaste surmade, vaimsete jt terviseprobleemide ravikulude kokkuhoius (vt ka K.6.28).	Üks probleemirühma kolmest kesksest küsimusest. Töökohtade loomise analüüs vajab terviklähenemist, mis hõlmab ka tööstuse innovatsioonisuundi (K.6.8) ja mittepuidulist kasutust (K.6.13), sh raiete segavat mõju neile (nt K.6.23).
KeM	Metsa kõrvalkasutuse majandusliku mõju hindamine ja uuringutulemuste kasutamine arengukavaga seatud eesmärkide täitmisel.	
EMPL	Metsa kõrvalkasutuse majandusliku mõju hindamine (sh varimajanduse osakaal selles).	Otsuste tegemiseks on vajalikud andmed, kui suur on metsa nn kõrvalkasutuse (loodusturism, jahindus, korilus jne) mõju. On oluline tasakaalustatud regionaalseks arenguks. Tööhõive maapiirkonnas.
MTÜ Eesti Kutseliste Mesinike Ühing	Riiklikul tasemel (sh metsanduse arengukavas) teadvustada mesindus kui lisaväärtust tootev ning tööhõive kasvu tagav metsamajanduse osa , mis ei vastandu metsakasutuse teistele sektoritele ning mille keskkonnamõju on positiivne. Sellisena väärrib mesinduse roll metsas täiendavaid uuringuid ning arendustegevusi , mida saab riik teha koostöös mesindus-, metsandus- ja keskkonnaorganisatsioonidega.	Tulu mesindust saadakse vastandumata metsamajanduse raide- ja kasvutsüklitele (nt raiesmikud on kõrge meetootlusega). Eesti mesinduse areng metsades suurendab Eesti maapiirkondade hõivepotentsiaali – seda nii läbi noorte ettevõtlustegevuse kui suuremate mesilate vajaduse palgatööjõu järgi.
Eesti Metsatöötajate Ametiühing	Probleemi “Metsanduse potentsiaali maapiirkondades töökohtade loomiseks ei ole efektiivselt kasutatud” lahendusettepanek: soosida ja toetada muid metsahüvesid pakkuvate ettevõtjatete (marjakorjamine, loodusvaatlused, loodusturism jne) tegevust.	Metsahüvesid pakkuvad ettevõtjad (loodusturism, marjakorjamine jne) saaksid edukalt tegutseda

Metsakogu	Riiklik programm maaelu mitmekesistamise toetamiseks ja mittepuidulise metsaväärtuse tõstmiseks (metsandusvaldkonna ajujaht ja kompetentsikeskuse loomine) (27/39)	
Metsakogu	Suurendame tööhõivet maal regionaal- ja kaitsepoliitilistel eesmärkidel, asendades igal aastal 5- 10% harvesteridest inimestega – saameestega, luues ca 50 töökohta ühe harvesteri asemel seaduste- ja maksupoliitika abil (8/39)	
Asko Lõhmus	Metsa kõrvalkasutuse majandusmõtjude uurimine sh 1) eristades hetkeolukorda ja potentsiaali. Näiteks Eestis on seni probleemiks, et loodusturismi ei arendata teenusklastrina – paljud inimesed tahavad looduses käia muu hulgas; 2) mõju sotsiaalse ebavõrdsuse vähenemisele , kui võrd mitmed kõrvalkasutusega kaasnevad majandustegevuse liigid – erinevalt puidutulust – on kättesaadavad enamikule elanikkonnast; 3) tervisemõtjused , mis väljenduvad varajaste surmade, vaimsete jt terviseprobleemide ravikulude kokkuhoius (vt ka K.6.28). Üks probleemirühma kolmest kesksest küsimusest. Töökohtade loomise analüüs vajab terviklähenemist, mis hõlmab ka tööstuse innovatsioonisuundi (K.6.8) ja mittepuidulist kasutust (K.6.13), sh raiete segavat mõju neile (nt K.6.23).	
Metsakogu	Riigimetsast eraldada 1 miljon tihumeetrit palki palkmajade ehitamiseks peredele, kes soovivad maale elama asuda. Kehtestada neile kodanikupalk ja maksusoodustused innovatiivsete lahenduste rakendamisel kasvava metsa turundamisel (13/39)	
Eesti Metsatöötajate Ametiühing	Metsanduse potentsiaali kasutamiseks maapiirkondades töökohtade loomisel tuleb senisest enam suunata ja toetada metsauuendus ja metsahooldustööde tegemist erametsades. Metsauuendus -ja hooldustöid tuleks 2028.aastaks teha 30 % (?) võrra rohkem kui perioodil 2015-2019.aastal (arutelukoht, kas selline protsent ja aastate võrdlus on mõistlik).	Metsakasvatustööde (metsaistutus, metsauuenduse hooldus ja valgustusraie) suurem maht erametsades võimaldaks metsanduse potentsiaali töökohtade loomises efektiivsemalt kasutada. Lisaks suuremale tööhõivele paraneks metsade tootlikkus ja okaspuude osakaal ning pikemas perspektiivis paraneks puidutööstuse varustatus metsamaterjaliga.

Eesti Metsatöötajate	Hoidmaks metsandussektori töökohti maal, tagatakse, et tärned puidutööstustele ei väheneks oluliselt , mis võiks kaasa tuua mitmete puidutööstuste sulgemise ja töökohtade vähenemise.	Lisaks suuremale tööhõivele paraneks metsade tootlikkus ja okaspuude osakaal ning pikemas perspektiivis paraneks puidutööstuse varustatus metsamaterjaliga.
5	Metsamaterjali transporti muudetakse tõhusamaks, sh arvestades keskkonnasõbralikkuse, süsiniku jalajälje vähendamise ja majandusliku tasuvusega, läbi: <ul style="list-style-type: none"> - autoveo täismassi suurendamise - raudteetranspordi infrastruktuuri arendamise - maanteeveo paindlikumaks muutmise (vastavalt ilmastikule) - kütuseaktsiisi vabastuse metsas ning tööstusaladel töötavatele masinatele 	
Asko Lõhmus	Probleemikirjeldus ei ole suunatud ainult maanteetranspordile, vaid küsimus on ka metsateedes. Vajab lahendamist koos teede amortisatsiooni ja teeremondi kulude katmise küsimusega.	Soome ja Rootsi ei ole looduslike tingimuste erinevuse tõttu adekvaatsed võrdlusriigid ning ka seal on efektiivsuse arvestusest teede korrashoid puudu.
Metsakogu	Metsamaterjali maanteeveo reeglid muuta paindlikumaks vastavalt ilmastikuoludele (20/39)	
Metsakogu	Tõsta maanteetranspordi efektiivsust puiduvedudel , võimaldades konkurentriikidega (Soome, Rootsi) analoogilisi koorma suuruseid, et vedada efektiivsemalt ja säästlikumalt (18/39)	
KeM	Metsamaterjali transporti muudetakse tõhusamaks , näiteks arendatakse raudteetranspordi kasutamiseks vajalikku infrastruktuuri, võimalusel suurendatakse autoveo täismassi .	Metsamaterjali transport on tõhusam, süsiniku jalajälg väiksem ning metsaomaniku tulu hektari kohta suurem.
EMPL	Otsitakse võimalusi transpordivõimaluste kuluefektiivsemaks, keskkonnasõbralikumaks ja liiklusohutumaks muutmiseks , tulemuseks optimeeritud transpordikorraldus.	Konkurentriikides suurendatakse massipiiranguid oluliselt, mis mõjutab Eesti ettevõtete konkurentsivõimet. Eestis lubatud autoveo täismass ümarpuidu puhul eritehnikaga maksimaalselt 54t, Soomes 76t, Rootsis piirkonniti 90t. Kasutatavad masinad on samad. Lähtudes uuringust kannataksid Eesti teed kuni 60t täiskoormaid. Tõstab ettevõtete konkurentsivõimet. Ümarpuidu madalast väärtusest tulenevalt on transpordikomponent oluline kuluosa, mis mõjutab võimalusi metsa kasumlikult majandada, seda

		eriti madalama kvaliteediga puistutes. Samuti vähendavad vähemaarvulised sõidud heitmeid, panustades sellega kliimaeesmärkide saavutamisse.
EMPL	Metsamaterjali maanteedtranspordil autoveo täismassi suurendamine 60 tonnini.	Tõstab transpordi efektiivsust ja turvalisust, vähendab keskkonnamõju, võimaldab metsa kasumlikult majandada (seda eriti madalama kvaliteediga puistutes).
EMPL	Kütuseaktsiisi vabastus metsas ja tööstusaladel töötavatele masinatele.	Väliskaubandusebilansi tasakaalustamiseks, efektiivseks ja kasumlikuks majandamiseks.
6	<p>Tulundusmetsas metsaressursi tõhusamaks kasutamiseks ja metsade tootlikkuse suurendamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samuti puidu kvaliteedi tõstmiseks sobivate raievõtete kasutamine (õigeaegne uuendusraie, hooldusraied) - õigeaegne ja kvaliteetse kultiveerimismaterjaliga metsa uuendamine ja hooldamine ning selleks sobilike puuliikide kasutamine (kasvukohatüübist sõltuvalt, metsataimede seleksioon ja uute suure juurdekasvuga puuliikide uurimine) - metsataristute arendamine (teed ja kuivendusvõrk) - väetamine - erametsade majandamise edendamine (suurem otsustusõigus, teadlikkuse tõstmine, toetused, metsaühistud, maksusüsteemi muutmine, enamate metsade majanduslikule kasutusele võtmine) - arendada metsa mitmekesiste funktsioonide potentsiaali hindamise mudel säästliku metsa majandamise põhimõtetest lähtuvalt ja tasakaalustatud ruumiplaneeringuga määrata intensiivse metsamajandamise jaoks sobilikud alad 	
KeM	<p>Soodustada ja edendada erametsades metsakasvatustlike võtete kasutamist ja metsa majandamist üldiselt, et tõsta erametsade tootlikkust ja suurendada metsaressurssi. Koostada tegevuskava metsade pikaajalise tootlikkuse tagamiseks arvestades ka süsinikusidumise suurendamisega: sh juurdekasvu soodustamine metsamaaparanduse, metsa uuendamise ja hooldusraiate jätkuva toetamisega. Peale väetiste kasutamise analüüsimist võimalusel lubada teatud metsades ka väetamist.</p>	<p>Nii metsamaaparanduse, metsa uuendamise, hooldusraiate kui ka väetiste kasutamisega on võimalik tõsta metsade tootlikkust ja suurendada kogu metsa ressurssi. Panustada tuleb erametsamaadel asuvate teetaristute parandamisse ning kuivendussüsteemide rekonstrueerimisse.</p> <p>Metsa uuendamine kasvukohale sobivate puuliikidega aitab metsaökosüsteemil kiiremini taastuda, et hakata täitma erinevaid ökoloogilisi funktsioone, sh süsiniku sidumist. Toetuste toel on erametsade uuendamise mahud aasta-aastalt suurenenud ning metsauuendustööde (sh hooldustööde) edendamist ja</p>

		riiklikku toetamist erametsades tuleb jätkata. Lisaks saab parandada metsauuenduse järelevalvet (nt kaasaegse tehnoloogia kasutuselevõttuga), arendada nõuandesüsteemi tagamaks konsulentide teadmiste kõrge taseme, läbi viia teavituskampaania omanikele. Jätkata tuleb metsaühistute kui erametsaomanikke metsauuendamisel abistavate organisatsioonide arengu riiklikku toetamist. Väetamise kasutamise lubamine arvestades mõjuga ökosüsteemidele võib samuti suurendada tootlikkust.
Puumajaliit	Õigete metsandustegevustega puitu juba metsa kasvades rohkem väärindada.	Kvaliteetsem ehituspalk tuleb enamasti sellest metsast, mida on metsa kasvamise ajal hooldatud, näiteks harvendusraied õigel ajal ära tehtud.
EMPL	Suurendada erametsades raiejärgset metsauuendamist, metsakultuuride ja noorendike hooldamist, tõsta hooldusraiete osakaalu.	Metsakasvatustööde (metsaistutus, metsauuenduse hooldus ja valgustusraie) suurem maht erametsades võimaldaks metsanduse potentsiaali töökohtade loomises efektiivsemalt kasutada. Lisaks suuremale tööhõivele paraneks metsade tootlikkus ja okaspuude osakaal ning pikemas perspektiivis paraneks puidutööstuse varustatus metsamaterjaliga.
KeM	Hooldusraiete propageerimine saamaks kvaliteetsemat puitu lõppraiest.	
EMPL	Motiveerida metsaomanikke metsakasvatustöid ja raieid tegema, tagada võimalus raiuda küpseid metsi.	Oluline on metsaresurss kasutusele võtta siis, kui puistu on küps. Üleseisnud puistu majanduslik väärtus ning ressursi kvaliteet langeb, mittekvaliteetsest materjalist ei ole võimalik kvaliteetseid kestvustooteid toota.
EMPL	Õigeaegsete uuendusraiate, metsauuendamise ja hooldusraiete teostamine.	Vähendab puidu üleseismisel tekkivat puidukvaliteedi langust. Süsinikku pikaajaliselt siduvaid kestvustooteid saab valmistada ainult tervest ja kvaliteetsest puidust. Aitab tõsta metsasektori ja puidutööstuse konkurentsivõimet.

EMPL	Metsaomanike teadlikkuse tõstmine hooldusraiate ja laasimise tegemise vajalikkusest , et saada lõppraiest kvaliteetsemat puitu.	
EMPL	Oluline on tõsta metsamaa tootlikkust (metsade uuendamine, kultuuri hooldamine, hooldusraied, kuivendussüsteemide rekonst, infrastruktuur jms), et tagada metsa hea tervislik seisund ning kvaliteetse puidu kättesaadavus	Oluline on tõsta metsamaa puidutootmisvõimet (metsade uuendamine, kultuuri hooldamine, hooldusraied, kuivendussüsteemide rekonstrueerimine, infrastruktuur jms), et tagada metsa hea tervislik seisund ja kasutusse võtta kvaliteetset puitu. Puidukasutuse suurendamine annab positiivse efekti süsiniku sidumisel ja pikaajalisel talletamisel. Pikaajaliste toodete (kestvustoodete) tootmiseks vajatakse kvaliteetset ning õigel ajal varutud puitu.
EMPL	Kvaliteetse kultiveerimismaterjali kasutamine metsauuendusel, samuti raiesmike uuendamine kasvukohtadele sobivaimate puuliikidega	
Metsakog	Uurida ja toetada uute puuliikide kasutamist ja kasvatamist Eestis (19/39)	
KeM	Kvaliteetse metsa kultiveerimismaterjaliga ja kasvukohale sobivaimate puuliikidega metsa uuendamine	
EMPL	Toetada ülikoole tegelemaks intensiivselt metsataimede selektsiooniga , et metsauuendamisel kasutatavad metsataimed oleksid haiguskindlamad, kiire kasvuga ja heade tüveomadustega.	
EMPL	Laiendada suure juurdekasvuga ja meie kliimasse sobivate puuliikide kasutamist	Suurendab mitmekesisust, aitab kliimamuutustega kohaneda.
EMPL	Arvestades Eesti kliima- ja mullastikutingimusi on majandatavates metsades tootlikkuse tagamiseks, metsa efektiivseks majandamiseks ja ressursi kättesaamiseks vajalik praeguseks rajatud kuivendus- ja teedevõrgu hea seisundi säilitamine.	
EMPL	Metsaomanike otsustusõiguse lubamine , samuti omanike teadlikkuse tõstmine	
Metsakoogu	Näha ette riiklik programm erametsaomanike teadlikkuse tõstmiseks (20/39)	

EMPL	Aktiviseerida metsaomanikke (1/3 metsadest on majandusest väljas), tuua kasutusse majandamisest väljas olev metsaressurss	Tasakaalustatud regionaalarengu, aga ka riikliku julgeoleku tagamiseks säilitatakse või luuakse maapiirkondades töökohad. MAK2020 koostamisel tehtud uuringu „Eesti metsasektori makroökonomiline analüüs“ kohaselt annab optimaalse raiestsenaariumi puhul (ca 12 miljonit tihumeetrit) 1 miljon tihumeetrit raie ligikaudu 2350 töökohta. Metsanduses ja puidutööstuses on palk keskmisest suurem.
EMPL	Muuta maksusüsteem metsa majandamist soodustavaks.	
EMPL	Aktiviseerida passiivseid omanike oma metsi majandama, metsaühistute süsteemi arendamine ja teenused.	
EMPL	Metsaühistute edasiarendamine ja teenuste paketi väljatöötamine metsaomanikele pakutavate teenuste osutamiseks.	
Asko Lõhmus	„Raiutava puidu madal kvaliteet vähendab Eesti tööstuse konkurentsivõimet ja metsaomaniku tulu „ Arendada välja 1) metsade multifunktsionaalse potentsiaali hindamise mudelid , mis võimaldaksid käsitleda reaalsel majanduslikku potentsiaali säästliku metsamajanduse pikaajalises raamistikus. Praegune probleemipüstitus lähtub üksnes puidutootmisest, hetketurust ja tööstuse konjunktuurist ning kirjeldab üksnes intensiivmetsanduslikke lahendusi (selektioon, võõrpuuliigid), mida riik ei peaks täiendavalt toetama (probleem K.3.2). Alternatiivina väärks kaalumist Nabuurs jt (2017) kirjeldatud meetmete nimistu; 2) alustada tasakaalustatud ruumiplaneeringute väljatöötamist , kus oma koht võib olla ka intensiivmetsandusel, kuid mida sel juhul kompenseerivad teistel põhimõtetel ja eesmärkidel majandatud alad (Probleemirühmad 1, 3, 7).	Praegu raiutava puidu kvaliteedi parandamine pole võimalik , küsimus on parema tulevikukvaliteedi tagamises . Selles osas paistab kriitilisem olevat metsauuendusega seotu (Probleemirühm 6) kui hooldusraied. Intensiivsed hooldusraied võivad olla ökoloogiliselt kulukad ja vajavad samuti optimeerimist, vt nt juurepessu (K.1.10, K.2.1) või metsalinnustikuga (K.4.17) seotud probleeme. Laiemalt seostub küsimus metsa majandamise hea tava edendamise (K.3.1).
Asko Lõhmus	„Metsaressursi kasutamine madalama tõhususega võrreldes teiste Euroopa metsarikaste riikidega,„	Praeguses kirjelduses on läbivalt küsitavusi, nt väide, et metsateatise võtmine näitab majanduslikku

	Kompleksprobleem, mis vajab ümber formuleerimist ja täpsustamist säästliku metsamajanduse (multifunktsionaalsete metsade) raamidest lähtuva pikaajalise eesmärgina.	tõhusust (kindlasti on palju raieid, mis kahjustavad potentsiaali, teisi majandussektoreid ja avalikku hüve; vt Probleemirühma 3, probleem K.6.24 jpt avaliku hüve probleemipüstitusi). Forest Europe 2015 Fig. 70 ei toeta probleemikirjelduse väidet, et „Surnud ja mädanenud puidu osakaal meie metsades oluliselt suurem kui Euroopa tõhusa metsamajandamisega riikides.“ Vt ka probleem K.4.8. Hall-lepikute teema on selgepiiriline ning hõlmatud ka metsauuendust käsitlevates probleemikirjelduses K.1.12 ja K.4.14, selle puiduressursi kasutamise küsimused kirjeldustes K.1.9, K.6.7, K.6.8 ja K.6.12. Võiks kaaluda eraldi MAK2030 eesmärki.
7	Metsa majandamisel loodusturismiga arvestamiseks: <ul style="list-style-type: none"> - suurendada koostööd turismiettevõtete ja maaomanike vahel - riigimetsas kõrgendatud avaliku huviga aladel planeerida kohalikke kogukondi kaasates - arvestada raiete planeerimisel maastikulise aspektiga - vähendada raiete intensiivsust, sh lageraie kriteeriume, kasutada muid raievõtteid, arvestada rohkem rohevõrgustikuga 	
EPKK	Turismiettevõtete ja maaomanike koostööle kaasaaitamine, vajalik on eraomandi kaitse tagamine.	Loodusturismi korraldaja ei saa oma teenust rajada talle mittekuuluva eraomandi tasuta kasutamisele.
KeM	Riigimetsas kõrgendatud avaliku huviga (KAH) alade metsade majandamisjuhiste ja -kavade koostamine kohalike kogukondi kaasates.	Valides sobivaim raieviis, KAH aladel lageraie langi suuruse reguleerimine ja maastikus hajusalt planeerimine, uuenemistingimuste täpsustamine esteetilisest, maastikulisest ja ökoloogilisest vajadusest lähtuvalt.
KeM	Maastikulise aspekti arvestamine metsamajandamise planeerimisel.	Raiete hajutamise kaudu, nt riigimetsas raiete planeerimine, erametsas langipindala ja uuenemise kriteeriumite üle vaatamise kaudu, lageraie alternatiivide kasutamine jms.
Asko Lõhmus	Maastikuilme lausalise kahjustamise tõttu ei ole probleem enam lahendatav, Eestil ei ole lähikümnenditel tõenäoliselt võimalik loodusturismi piirkondlikku	

	turueelist taastada. Leevendada saab edaspidiste raiate parema planeerimisega (K.4.6, K.4.9, K.4.10, K.6.3) ning selge muutusega metsa majandamise viisides , mis on esitletavad innovaatilise majandusmudelina.	
EMA	Lahenduseks sobivad samasugused meetmed, mis aitavad parandada ka meie metsade ökoloogilist olukorda: raievanuste tõstmine, lageraielankide suuruse piiramine, rohevõrgustiku hoidmine ja laialdaste lageraiete asendamine püsimeetsandusega.	
EMPL	Mitte tegeleda sellisel kujul tõstatatud probleemiga	Tegemist on subjektiivse hinnanguga. Eestis pole majanduslikult kasulik eelistada loodusturismi metsade majandamisele. Täpsemate arvutuste tegemine on tõenäoliselt keeruline, kuna varimajanduse osakaal sellel tegevusalal on hindamata (Võimalik, et suhteliselt suure osakaaluga. Enamasti makstakse ametlikult töötajatele miinimumpalkasid ja ka ettevõtete tulumaksu osa on praktiliselt olematu. Arvud on saadud loodusturismiga tegelevate ettevõtete majandusaasta aruannetest). Kindlasti kahandab varimajandus Eesti mainet.
8	Loodusturismi ja looduses liikumise mõju:	
	<ul style="list-style-type: none"> - hindamine ja vajadusel meetmete välja töötamine - vähendamiseks metsas liikujate teadlikkuse suurendamine - parandada metsade miljööväärtust - võib olla suur linnade ja turismiatraktsioonide ümbruses, kus turismisektor peaks arendama spetsiaalseid ruumiplaneeringuid ja infrastruktuuri 	
KeM	Loodusturismi ja looduses liikumise mõju looduskeskkonnale analüüsimine ja vajadusel meetmete välja töötamine	
KeM	Metsa kasutajate teadlikkuse tõstmine , sh puhkealade, telkimisalade, parklate selgem piiritlemine ja vajaliku infoga varustamine, mobiiliäppide kaudu kaitseala/puhkeala nõuetest ja piirangutest teavitamine, et oleks selgem arusaamine lubatud tegevustest, keelatud tegevustest jne.	

Asko Lõhmus	<p>Probleemil on kaks tahku. 1) Küsitlusandmed viitavad, et Eesti inimeste looduspuhkus on suuresti väljaspool tähistatud kohti ning viimaste tähtsuse kasv võib seostuda hoopis metsade üldise miljööväärtuse vähenemisega. Nõnda hajuks koormus ilmselt paljudes kohtades ise, kui metsa (eriti riigimetsa) miljööväärtus paraneb. 2) Linnade lähedal ja peamiste turismiatraktsioonide ümbruses on suur külastajakoormus paratamatu, aga ka majanduslikult tulus. Neile aladele on vaja spetsiaalseid ruumiplaneeringuid ja infrastruktuuri, mida võiks arendada turismisektor.</p>	
9	<p>Kaitstavate metsade andmetest teadlikkuse suurendamine läbi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kõigi riiklikult reguleeritud looduväärtuste kaitse kajastamise riiklikus statistikas - SMIs kaitstavate alade tuvastamise ja jälgimise - pideva loodusväärtuste seire - riigi ja metsa sertifitseerimisettevõtete koostöö - riigi sekkumise metsa sertifitseerimisettevõtete töösse 	
KeM	<p>Riiklikus statistikas kajastatakse riigi reguleeritud loodusväärtuste kaitset. Lisaks tõstetakse koostöös metsasertifitseerimise ettevõtetega metsaomanike teadlikkust metsa sertifitseerimisest.</p>	<p>Omanikud teavad, millised on võimalikud piirangud metsa majandamisele ja puidumüügile.</p>
Asko Lõhmus	<p>SMI peaks võimaldama kõigi kaitsemeetmete tuvastamist ja jälgimist riigi tasemel.</p>	<p>Kinnistu tasemel tekitab probleemi Keskkonnaministeeriumi viga, millega VEPide esitamine riiklikku registrisse muudeti omaniku jaoks vabatahtlikuks. Riiklik register tuleb uuesti muuta ammendavaks ja sellega kaob potentsiaalsete VEPide paralleelsüsteem. Õigupoolest polegi sertimise arutluskäik ökoloogi jaoks jälgitav: FSC sertifikaat nõuab vähemalt 10% metsade jätmist majandustegevusest välja ja loomulikult tuleks siis ka lähtuvalt loodusväärtusest dokumenteerida, kus need metsad on. Pigem paistab riiklikust arvestusest loobumise tagant soov majandustegevusest välja jäetud puistuid aja jooksul roteerida (vanad raiuda, nooremad</p>

		„majandustegevusest välja arvata“), mis üldjuhul ongi ökoloogiliselt kahjulik.
EMPL	Loodusväärtuste pidev seire nii vääriselupaikade kui looduslike pühapaikade osas . Statistika peab olema hästi kättesaadav uute piirangute kehtestamisel. Kommunikatsioonis tuleb esitleda tegelikke andmeid (sh sertifitseerimisskeemist tulenevaid täiendavaid, riiklikes andmebaasides mittesisalduvaid andmeid)	Riigil ja sektoril tervikuna on värsked ning asjakohased andmed, mille põhjal saab teha kaalutletud otsuseid. Õigete ja täielike andmete kommunikeerimine tagab ühiskonna parema teadlikkuse ning vähendab metsamajandamise ja tööstuse negatiivset kuvandit.
EMPL	Metsaomanike ja sertifikaadiomanike teadlikkuse tõstmine täiendavate piirangute mõjust ja ulatusest nende majandustegevusele	
EMPL	Olukorra lahendamise ettepanek: riigipoolne sekkumine ebaseaduslike piirangute lõpetamisele. Hinnata tekitatud kahju (potentsiaalse vääriselupaiga hindamisele kuluv aeg ja ressurss (tasu potentsiaalse vääriselupaiga hindamise eest, sellest tulenev raieaja edasilükkumine ja sellega kaasnev võimalik puiduhindade alanemine jms).	Sertifitseerijad on võtnud kasutusele riigist erinevaid tõlgendusi või andmeid, nagu näiteks FSC standardi rakendamiseks koostatud nn potentsiaalsete vääriselupaikade andmebaas, millega seatakse piirangud oluliselt suuremale (ca 20 000 ha) metsamaa pindalale, kui riiklikult inventeeritud ja keskkonnaregistrisse kantud vääriselupaikade pindala. Sarnaseid laiendatud piiranguid ja mõisteid on veel (nt pühapaigad).
Eraldisesivad ettepanekud		
MKM	Toetame ideed käivitada Eesti piirkonnas puitkütuste turg (ei oska veel öelda, mis need konkreetsed regulatiivsed meetmed võiks olla, et seda aktiveerida). See annab võimaluse Eesti erametsaomanikel saada oma (isegi vähese kvaliteediga) puidusortimendi eest, igal ajahetkel parimat hinda . See parandab kokkuvõttes metsamajandamise atraktiivsust. Teistes Balti riikides on suhteliselt edukalt käivitatud https://www.baltpool.eu/ee/	
Asko Lõhmus	Probleemil „Lageraie langi pindala piirang takistab metsade efektiivset majandamist“ puudub faktitõestus.	Erametsade uuendamata jätmise raiesmiku väiksuse tõttu on meelevaldne konstruktsioon; pigem võiks eeldada väikestel raiesmikel paremat looduslikku uuendust.

		<p>Samuti on tõenäoline, et süsinikuvaru taastumine on aeglasem just suurtel lankidel, rääkimata tekstis mitte mainitud aspektidest, nagu maastiku, puhke- ja elukeskkonna rikkumine. Kui lankide pindala piirang soosiks näiteks kergetehnika kasutamist, siis võiks sellel olla samahästi hoopis majandust ressursisäästlikumaks ja efektiivsemaks muutev mõju.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Asko Lõhmus</p>	<p>Paraku selline poliitiline otsus metsanduses ikkagi multifunktsionaalsust ei taga ning konkreetselt ebaõnnestub väärtusvastuolude lahendamine. Seda näitab ka Eesti kontekst: loogiliselt on ümber lükatav eeldus, et raievanuste kaotamisel leeveneks metsapoleemika põhjustanud üleraie, mille Eesti metsaomanikud on tekitanud fikseeritud raievanuste tingimustes. Ka probleemikirjelduses mainitud raievanuste kaotamine Soomes, mille metsanduspoliitika on tugevalt korporatiivne, on suurendanud meie naaberriigi metsanduse säästlikkusprobleeme.</p>	<p>Probleemi „Raievanused piiravad efektiivset majandatavate metsade majandamist“ ettepanek. Akadeemiliselt huvitav probleemipüstitus, mille seadmine säästliku metsamajanduse raami nõuaks paljude uute kontrollimehhanismide lisamist ja ei pruugi olla võimalikki. Kahtlemata saab raievanust näha piiranguna omaniku vabale otsustamisele isikliku lühiajalise majandusliku tulu kasvatamiseks, millel on kokkupuutepunktid ka lühiajalisele toormevoole orienteeritud puidutööstuse ja lühikeses makromajandustsüklis toimetava riigi huvidega. Ent avaliku hüve ja puidutööstuse pikaajalise toimimise seisukohalt on küsimus ühisvara tragöödia vältimisest, milleks teooriat on küll arendatud (Elinor Ostrom jt), kuid see ei vasta ühegi tänapäevase lääneriigi valitsemismudelile. Valitsemislikult on küsimus nii õiguste kui ka vastutuse seadmisest omanikule, millega ühtlasi peaks kaasnema ka tugev sektoraalne vastutus avaliku hüve eest</p>